

РЕШЕНИЕ

№ 14104

гр. София, 24.04.2025 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Второ отделение 38 състав, в
публично заседание на 17.03.2025 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Татяна Жилова

при участието на секретаря Елена Георгиева и при участието на прокурора Александър Павлов, като разгледа дело номер **6771** по описа за **2020** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Съдебното производство е по реда на чл.203 от Административнопроцесуалния кодекс (АПК) и във връзка с чл.2в, ал.3 от Закона за отговорност на държавата и общините за вреди. Образувано е по искова молба, подадена от „Прогресива Трейдинг“ ООД, ЕИК[ЕИК], чрез процесуалния представител адв. Ч. Д., срещу Върховния административен съд (ВАС) и Комисията за финансов надзор (КФН) за заплащане на обезщетение за имуществени вреди в размер на 350 000 лева, причинени от актове, нарушаващи правото на Европейския съюз, а именно: Решение №676-ИП от 09.07.2018г. на председателя на КФН, потвърдено с Решение №9178/17.06.2019г. на ВАС по адм.д.№10232/2018г. и Решение №16865/11.12.2019г. на ВАС по адм.д.№11126/2019г., постановени в нарушение на чл.70, т.1 от Директива 2014/65/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 15 май 2014 година относно пазарите на финансови инструменти и за изменение на Директива 2002/92/ЕО и на Директива 2011/61/ЕС. Претендират се лихви върху сумата на обезщетението, считано от датата на предявяване на иска -10.06.2020г., до окончателното изплащане на обезщетението.

Ищецът „Прогресива Трейдинг“ ООД основава претендираните си права на следните обстоятелства: През 2006г. на дружеството е бил издаден лиценз за извършване на инвестиционни дейности и услуги като инвестиционен посредник, който е бил отнет с посочените актове. Преди отнемането на лиценза на ищеца не са налага санкции от КФН във връзка с основанията за отнемане на лиценза, не са давани указания и на ищеца не е предоставена възможност да преведе дейността си в съответствие със закона. В резултат на отнемането на лиценза ищецът е лишен от възможността да извършва дейност в съответствие с предмета си на дейност, съгласно регистрацията си в Търговския регистър, с каквато цел е

създадено дружеството. Ищецът е претърпял реална загуба в размер на 350 000 лева, представляващи размера на направените от съдружниците вноски в капитала на „Прогресива Трейдинг“ ООД. В съдебното заседание искът се поддържа от адвокат Ч. Д.. Заявена е претенция за разноски.

Ответникът Върховният административен съд, чрез процесуалния си представител юрисконсулт В. Х. прави възражение за липса на пасивна легитимация на ВАС, тъй като действията на съда са обвързани от националната изпълнителна мярка, транспонираща директивата. Счита, че отговорността на юридическото лице ВАС не може да бъде ангажирана, тъй като юридическото лице не извършва правораздавателна дейност. Оспорва иска по основателност. Твърди, че нормата на чл.70, т.1 от Директива 2014/65/ЕС не създава права за частноправни субекти, а освен това не е била обсъждана като правно основание за постановяване на съдебните актове, следователно не е възможно да бъде обект на нарушение. Счита, че не е налице нито съществено, нито очевидно нарушение на правото на ЕС, като отбелязва че в настоящото производство е недопустимо да се прави преценка на съдебните актове. Твърди, че не е настъпила вреда за дружеството, която да е причинена пряко от съдебните актове. Претендира юрисконсултско възнаграждение.

Ответникът Комисията за финансов надзор, чрез процесуалните си представители юрисконсулт К. С. и юрисконсулт М. В., оспорва иска по допустимост, тъй като не е налице незаконосъобразен административен акт, отменен по надлежния ред. Счита, че е недопустимо да се ангажира солидарната отговорност на двамата ответници. Оспорва иска и по основание. Твърди, че не е налице нарушение на правото на ЕС, още по-малко съществено, тъй като посочената норма на чл.70, т.1 от Директива 2014/65/ЕС не създава права за частноправни субекти, а урежда правомощията на компетентния орган и следователно не може да бъде предмет на нарушение. Счита, че внесенят капитал на дружеството не представлява реална загуба. Счита, че не е налице връзка между твърдяната загуба и приложението на чл.70, т.1 от Директива 2014/65/ЕС. Претендира разноски.

Прокурорът дава заключение за неоснователност на иска и пледира за отхвърлянето му.

СЪДЪТ приема за установено следното:

Искът е процесуално допустим.

Разгледан по същество, искът е неоснователен.

Установени факти:

Всички относими към делото факти се установяват от приетите писмени доказателства и заключенията на съдебната експертиза.

С Решение №191-ИП от 15.03.2006г. на председателя на КФН на ищеца е издаден лиценз за извършване на инвестиционни дейности и услуги като инвестиционен посредник.

С Решение №676-ИП от 09.07.2018г. на председателя на КФН издаденият лиценз е отнет на основание чл.27, ал.1, т.3 и т.4 от Закона за пазарите на финансови инструменти (ЗПФИ), поради това, че дружеството е престанало да отговаря на изискванията на чл.65 от ЗПФИ – не разполага с необходимите ресурси и организационна структура, материално и техническо оборудване, офис и служители, които да обезпечават дейността му като инвестиционен посредник. Като друго самостоятелно основание е посочено обстоятелството, че дружеството не е извършвало дейност съобразно лиценза за период повече от 6 месеца. Тези факти не се оспорват от ищеца както в предходните производства по отнемане на лиценза, така и в настоящото съдебно производство.

С Решение №9178/17.06.2019г. на ВАС по адм.д.№10232/2018г. и Решение №16865/11.12.2019г. на ВАС по адм.д.№11126/2019г. отнемането на лиценза е потвърдено. В мотивите на съдебните актове и извършена преценка за пропорционалност на наложената санкция, като изрично е

посочено, че налагането на най-тежката мярка е на базата на задълбочен анализ на ресурсите на дружеството и многобройните административни нарушения, извършени както от дружеството, така и от управителните органи, които са установени с влезли в сила административни актове. По отношение на всички основания за отнемане на лиценза на дружеството е била дадена възможност да направи възражения и да ангажира доказателства.

По делото са приети заключения на две съдебно-икономически експертизи за оценка на предприятието към момента на отнемане на лиценза и към настоящия момент. Експертиза на вещото лице Ф. Г. е изготвена чрез приходния подход на база на реализираните и очакваните доходи (прогнозната печалба) за петгодишен период напред след отнемане на лиценза. Според експертизата към момента на отнемане на лиценза пазарната стойност на дружеството е 276 268 лева. В края на петгодишния период след отнемането на лиценза стойността на дружеството би била 139 949 лева. Според експертизата вредните последици от отнемането на лиценза се изразяват загубата от 136 319 лева и разходите за реклама за популяризиране на дейността в размер на 179 029.07 лева, или общо 315 348.07 лв.

Прието е повторно заключение от вещото лице И. В. И., изготвена чрез подхода на разходите, при който стойността на предприятието и/или на дяловото участие в него се определя чрез стойността на активите на предприятието, изчистена от задълженията му. Според вещото лице И. И. приходният подход в настоящия случай не е подходящ, тъй като не може да бъде обективно приложен поради липсващи данни за очаквани парични потоци и включването на дружеството в списъка на длъжниците към НАП. С. подход на търгуваните сделки също е неподходящ, тъй като съществуващата информация се отнася до много по-големи предприятия с по-богати услуги и е несъпоставима с оценяваното предприятие. Според експертизата пазарната стойност на предприятието към 09.07.2018г., момента на отнемане на лиценза, е 141 951 лева, т.е. дружеството е декапитализирано, тъй като стойността на активите е по-малка от стойността на регистрирания капитал и икономическото състояние на дружеството не позволява да бъде достигната стойността 350 000 лева. Поради това не може да се изчислят и вредните последици от отнемането на лиценза и респективно не могат да се начисляват дължими законови лихви.

Правни изводи:

По допустимостта на иска

Искът е предявен след измененията на ЗОДОВ и АПК / ДВ бр. бр. 94 от 2019 г. /, с които изрично в националното право се въведе ред за разглеждане на исковите за обезщетения за вреди, причинени от достатъчно съществено нарушение на правото на Европейския съюз, като се предвиди за имуществената отговорност и за допустимостта на иска да се прилагат стандартите на извъндоговорната отговорност на държавата за нарушение на правото на Европейския съюз – чл. 2в от ЗОДОВ и чл. 203, ал. 3 АПК.

Съгласно чл. 2в, ал. 2 ЗОДОВ, когато искът по ал. 1 е предявен срещу няколко ответници, той се разглежда по реда на Административнопроцесуалния кодекс, ако страна по делото е административен съд, Върховният административен съд или юридическо лице за вреди, причинени при или по повод административна дейност.

Горното обосновава извод за неоснователност на възраженията за липса на пасивна легитимация на ВАС и за недопустимост на иска като предявен срещу двама ответници.

Искът е процесуално допустим като предявен от активно легитимирано лице срещу юридическото лице на органа, от чиято административна дейност се претендират вредите, и срещу съдебния орган, постановил окончателното съдебно решение.

По основателността на иска

Съгласно постоянната практика на Съда на ЕС, отговорност на държавата за вреди, причинени на

частноправните субекти вследствие нарушения на правото на Съюза, може да възникне независимо от това, кой е публичният орган, извършил нарушението, съответно независимо от вида нарушението – било то неправилно транспонирана директива или поддържане в сила на национална правна норма, която противоречи на правото на ЕС или решение на национална юрисдикция, която се произнася като последна инстанция в противоречие с правото на ЕС /Решения по делата C-6/90 и C-9/90, C-46/93 и C-48/93, C-5/94, C-224/01, C-160/14, C-173/03/.

В изброените решения на СЕС константно се определят три условия, при които увредените частноправни субекти имат право на обезщетение, а именно: 1) нарушената правна норма да предоставя права на частноправните субекти; 2) нарушението да е достатъчно съществено и 3) да съществува пряка причинно-следствена връзка между нарушението и претърпяната вреда. Съдебната практика е изработила и критерии, по които се преценява дали е налице достатъчно съществено нарушение на правото на ЕС.

Не подлежи на установяване виновно поведение на ответника, тъй като отговорността на държавата е обективна.

Деликтната отговорност на държавата не се презюмира от закона, поради което в тежест на ищеца - по аргумент от нормата на чл. 154, ал.1 от ГПК, във връзка с чл.144 АПК, е да проведе главно и пълно доказване на всички елементи от фактическия състав на предявения иск, а за съда съществува задължение да приеме за ненастъпили тези правни последици, чийто юридически факт е останал недоказан.

Липсата на който и да е от елементите на фактическия състав обуславя неоснователността на предявения иск за обезщетение на вреди.

1.Първата предпоставка от фактическия състав – нарушена правна норма от правото на ЕС

Разпоредбата на чл.70, §1 от Директива 2014/65/ЕС, чието нарушение се твърди, гласи: „Без да се засягат надзорните правомощия, включително правомощията за осъществяването на разследвания и правомощията за налагането на корективни мерки на компетентните органи в съответствие с член 69 и правото на държавите членки да предвиждат и налагат наказателноправни санкции, държавите членки определят правилата относно тях и гарантират, че техните компетентни органи могат да налагат административни санкции и мерки, приложими за всички нарушения на настоящата директива или на Регламент (ЕС) № 600/2014 и националните разпоредби, приети в изпълнение на настоящата директива и на Регламент (ЕС) № 600/2014, и предприемат всички мерки, необходими за гарантиране на тяхното изпълнение. Тези санкции и мерки са ефективни, пропорционални и възпиращи и се прилагат за нарушения дори когато те не са конкретно посочени в параграфи 3, 4 и 5.“

Според ищеца, КФН е можела да наложи други санкции и да даде възможност на ищеца да отстрани нередностите в дейността си. Счита отнемането на лиценза за непропорционална мярка, наложена в нарушение на принципа на чл.70,§1 от Директива 2014/65/ЕС.

На първо място, трябва да се отбележи, че посочената разпоредба установява компетентността на националните надзорни органи, но от нея не произтичат преки права на частноправните субекти. Тъй като нормата няма за предмет предоставянето на права на частноправните субекти, тя не отговаря на условията за ангажиране на отговорността на държавата за причинените вреди.

Дори и да се приеме, че изискването за спазване на принципа за пропорционалност е субективно право на частните субекти, то трябва да се отчете, че той е общ принцип за административната дейност и се съблюдава във всички административни производства и подлежи на контрол в съдебните производства, дори и без да е инкорпориран в конкретна норма от правото на ЕС.

2. Изискването нарушението да е достатъчно съществено

Според мотивите на Решението на СЕС от 4 октомври 2018 година по дело C-571/16 Н. К. срещу

БНБ, що се отнася до условието за наличие на достатъчно съществено нарушение на правото на Съюза, следва да се припомни, че съгласно практиката на Съда такова нарушение предполага явно и значително неспазване от държавата членка на границите, които са наложени на нейното право на преценка. Факторите, които трябва да се вземат под внимание в това отношение, са по-конкретно степента на яснота и прецизност на нарушената правна норма, обхватът на свободата на преценка, която нарушената норма предоставя на националните органи, извинимият или неизвиним характер на евентуална грешка при прилагане на правото, умишленият или неумишлен характер на допуснатото нарушение или причиненото увреждане, или още обстоятелството, че с поведението си институция на Европейския съюз може да е допринесла за неприемането, приемането или запазването в разрез с правото на Съюза на определени национални мерки или практики (вж. в този смисъл е цитирано и решение от 5 март 1996 г., B. du pêcheur и F., C-46/93 и C-48/93, EU:C:1996:79, т. 56).

Изискването за достатъчно съществено нарушение на правна норма, която има за цел да се предоставят права на частноправни субекти, цели, независимо от характера на съответния незаконосъобразен акт, да предотврати случаите, в които рискът от понасяне на вредите, които претендират засегнатите лица, накърнява способността на съответната институция да упражни в пълна степен правомощията си в обществен интерес, както в рамките на нормативната си дейност или на дейността, включваща упражняването на избор от областта на политическата икономия, така и в сферата на административните ѝ правомощия, при това без да пренася върху трети лица тежестта на последиците от явни и неизвиними нарушения (вж. решения от 23 ноември 2011 г., S./Съвет, T-341/07, EU:T:2011:687, т. 34 и цитираната съдебна практика, и от 25 ноември 2014 г., S. N. S./Съвет, T-384/11, EU:T:2014:986, т. 51).

В случая КФН и ВАС са действали в рамките на предоставената им компетентност, като не са надхвърлили границите на допустимата преценка и са спазили всички процесуални норми, гарантиращи правото на участие на ищеца в производствата и на защита на правата му. При положение, че още преди проверката дружеството е престанало да отговаря на изискванията за лицензираната дейност и не я е извършвало в продължение на шест месеца, възражението, че не му е предоставена възможност да приведе дейността си в съответствие с изискванията, е неоснователно и не може да обоснове извод за съществено нарушение на правото на ЕС.

3. Пряка причинно-следствена връзка между нарушението и претърпяната вреда.

Не се установяват твърдените имуществени вреди за ищеца.

Имуществените вреди представляват неблагоприятна промяна на имуществото в патримониума на ищеца, която е мислима в две хипотези: 1) пряка загуба - реално настъпило намаляване на имуществото, или 2) пропуснати ползи – неосъществено увеличение на имуществото.

Ищецът не твърди и не доказва никакво реално намаляване на имуществото си в размер на регистрирания капитал. На първо място, регистрираният капитал не може да се разглежда като величина, достатъчна сама по себе си за остойностяване на претендираните вреди. Във всеки баланс на активите и пасивите на едно дружество регистрираният капитал се осчетоводява като пасив, защото той служи като обезпечение на задълженията на дружеството към трети лица. Експертизата също дава заключение, че дружеството е с добра капитализация тогава, когато активите му надхвърлят регистрирания капитал. Затова претенция в размер на пасива в имуществото на дружеството е лишена от всякаква логика. На второ място, от заключенията и на двете експертизи се установява, че към момента на отнемането на лиценза дружеството вече е било декапитализирано и няма данни, които да сочат, че активите биха могли да достигнат регистрирания капитал.

Липсата на доказана вреда, причинена от административната и правораздавателната дейност на

ответниците, е достатъчна за отхвърляне на иска като неоснователен поради неосъществяване на фактическия състав на отговорността по ЗОДОВ.

За пълнота на изложението съдът отбелязва, че не се установява и пряка причинна връзка между твърдяната вреда и дейността на ответниците, доколкото ищецът е бил преустановил лицензираната дейност още преди проверката на КФН и няма никаква сигурност, че е щял да я възобнови, ако не беше отнет лицензът, и че имущественото му състояние ще да достигне регистрирания капитал.

Не е налице нито една от материалните предпоставки за ангажиране на отговорността на ответниците, поради което съдът отхвърля иска като неоснователен.

Разноски:

При този изход на правния спор разноските се поставят в тежест на ищеца. На основание чл.143, ал.4 от АПК ищецът следва да заплати на ответника КФН разноски в размер на 3535 лева, от които: 2995 лева разноски за експертиза и юрисконсултско възнаграждение в размер на 540 лева, определено на основание чл.25, ал.1 и ал.2 от Наредбата за заплащането на правната помощ във връзка с чл.37 от Закона за правната помощ. Претендираните разноски в размер на 80 лева на основание чл.13, т.2 от Наредбата за заплащането на правната помощ за изготвяне на отговор на исковата молба не се присъждат, тъй като това основание е приложимо само в случаите, когато правната помощ е ограничена до подготвянето на документи за завеждане на дело, съответно без последващо процесуално представителство. В случая изготвянето на отговора на исковата молба е част от цялостната защита на ответника и разноските са включени в разноските за процесуално представителство по чл.25, ал.1 и ал.2 от Наредбата.

На основание чл.143, ал.4 от АПК ищецът следва да заплати на ответника ВАС разноски за юрисконсултско възнаграждение в размер на 540 лева, определено на основание чл.25, ал.1 и ал.2 от Наредбата за заплащането на правната помощ във връзка с чл.37 от Закона за правната помощ. Така мотивиран и на основание чл.172, ал.2 от АПК Административен съд София-град, 38-и състав,

РЕШИ:

ОТХВЪРЛЯ иска на „Прогресива Трейдинг“ ООД срещу Върховния административен съд и Комисията за финансов надзор (за заплащане на обезщетение за имуществени вреди в размер на 350 000 лева, причинени от нарушение на правото на Европейския съюз

ОСЪЖДА „Прогресива Трейдинг“ ООД да заплати на Комисията за финансов надзор разноски в размер на 3 535 (три хиляди петстотин тридесет и пет) лева.

ОСЪЖДА „Прогресива Трейдинг“ ООД да заплати на Върховния административен съд разноски в размер на 540 (петстотин и четиридесет) лева.

Решението подлежи на обжалване с касационна жалба пред Върховния административен съд, подадена чрез Административен съд София-град в 14-дневен срок от съобщаването му.

Съдия: